

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

Методичні рекомендації із самостійної роботи навчальної дисципліни

ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА

для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація.

Освітня програма «Образотворче мистецтво».

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Автори: ст.викл. Сандюк Л.П.
доц. Сандюк В.С.

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
№ 1 від 29.08 2024 р.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Тематичний план самостійної роботи
5. Питання для самоконтролю
6. Оцінювання результатів самостійної роботи
7. Рекомендована література

Вступ

У навчальному плані підготовки фахівців спеціальності 023«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» передбачено вивчення дисципліни «Основи кольорознавства». Цей навчальний курс покликаний формувати професійні знання майбутніх викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання), закладів професійно-технічної освіти та загальноосвітніх шкіл.

Мета дисципліни є вивчення основ кольорознавства і полягає у ознайомленні студентів з основними категоріями та проблемами науки про колір, сформувані системи знань про властивості кольору, а також навчити застосовувати в професійній художній практиці теоретичний набуток попередніх поколінь, що базується на об'єктивних закономірностях кольорового бачення та суб'єктивізмі сприйняття. Навчити студентів розуміти, аналізувати та використовувати кольори в різних контекстах, включаючи дизайн, мистецтво та виробництво. Завданням навчальної дисципліни «Основи кольорознавства» є вивчення теоретичних та практичних властивостей феномену кольору стосовно аспектів професійної художньої творчості. Основи кольорознавства є базовою дисципліною і тісно пов'язане з вивченням «живопису»; «композиції»; «малярства» - дисциплін, які формують Програма курсу включає вивчення історії виникнення кольорознавства, ознайомлює з базовими знаннями кольорового бачення, розвиває колористичне мислення та навчає застосовувати його практично у професійній діяльності. Теоретичні знання підкріплюються практичними завданнями. Після пройденого курсу засвоюється термінологія, композиційні правила, закономірності колористичних співвідношень та гармонії. Навчальна дисципліна «Основи кольорознавства» пов'язана з іншими фаховими навчальними дисциплінами, які викладаються в інституті, зокрема «Живопис», «Малярство», «Основи композиції», «Історія мистецтв».

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни:

- ознайомитись з основними категоріями та поняттями теорії кольору;
- вивчити властивості кольорів, способи та закони змішування;

- з'ясувати об'єктивні та суб'єктивні закономірності кольоросприйняття як основи кольорової організації площинного та просторового середовища;
- визначити засади кольорової гармонії, як важливого чинника образно-емоційної основи твору.
- навчитися застосовувати теретичні положення у мистецькій практиці .
- принципи систематизації та класифікації кольору - основні групи кольорів та їх властивості - основні закономірності кольоросприйняття та закони гармонії кольору
- особливості дії кольорів як важливого чинника психо-емоційного впливу
- використовувати в мистецькій практиці закономірності дії кольорових та світлових контрастів, чинників, що впливають на зміну кольору та інші прояви кольорової оптики
- володіти методами кольорової гармонізації
- застосовувати колір як важливий засіб композиційного вирішення площинних та просторових мистецьких творів
- виробляти власну образно-емоційну мову, базуючись на закономірностях кольорового символізму
- вміти використовувати професійну термінологію

У навчальному плані на вивчення «Основ кольорознавства» передбачено 10 лекційних, 24 практичних і 56 годин для самостійної роботи. Вивчення дисципліни завершується екзаменом.

2. Пояснювальна записка

Важливе значення у вивченні навчальної дисципліни «Основи кольорознавства» займає самостійна робота. Ця важлива складова освітнього процесу у закладі вищої освіти сприяє формуванню в студентів культури розумової праці, самостійності, ініціативності та пізнавальної активності. Самостійна робота передбачає виконання студентами завдань до тем згідно силабуса. Це завдання пов'язані виконанням практичних завдань, вивчення теорії тощо.

Самостійна робота студентів забезпечується відповідними інформаційно-методичними засобами: конспектами лекцій, навчально-методичними посібниками, підручниками, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи, матеріалами дистанційного навчання. Забезпеченню належного рівня організації самостійної роботи студентів сприяє використання відповідної наукової і періодичної літератури.

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом з навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вона може проходити в бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, в домашніх умовах тощо.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Основи кольорознавства», визначається навчальним планом і становить 56 годин.

3. Структура самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
Тема 2. Фізична природа світла. Властивості кольору: - спектральний розклад кольору; теплі та холодні кольори; яскравість, насиченість та відтінок. Перші теорії гармонійних поєднань кольорів	15
Тема 4. Колірна гармонія. Родинно-контрастні кольори Колірна гармонія. Закономірності змішування.	16
Тема 6. Вплив світлової та повітряної перспективи на колір	10
Тема 7. Колорит зображення. Образне уявлення.	15
Разом:	56

4. Тематичний план самостійної роботи

Тема 2. Фізична природа світла. Властивості кольору: - спектральний розклад кольору; теплі та холодні кольори; яскравість, насиченість та відтінок. Перші теорії гармонійних поєднань кольорів

1. Підготувати презентацію на тему: «Теорії гармонійних поєднань кольорів».
2. Виконати вправи на тональність кольору. Формат А-3, акварель.

Тема 4. Колірна гармонія. Родинно-контрастні кольори. Колірна гармонія. Закономірності змішування.

1. Ознайомитися з колірною гармонією та закономірностями змішування кольорів.
2. Виконати завдання на родинно-контрастні кольори. Формат А-3, акварель.

Тема 6. Вплив світлової та повітряної перспективи на колір

1. Підготувати аналіз досліджень зорового сприйняття кольору та впливу перспективи на колір.
2. Виконати завдання на повітряну перспективу.

Тема 7. Колорит зображення. Образне уявлення.

Підготувати творчу роботу на тему: «Колір, гармонія, світло і тінь».

5. Питання для самоконтролю

Основи теорії кольору

1. Що таке колір, і як він сприймається людським оком?
2. Які основні властивості кольору?
3. Які три основні кольори (первинні) у традиційній кольоровій моделі?
4. Що таке вторинні та третинні кольори?
5. Як змішуються первинні кольори для утворення вторинних?

Кольорові моделі та системи

6. У чому різниця між колірними моделями RGB та CMYK?
7. Що таке кольорова модель HSL/HSV?
8. Що означають поняття «відтінок», «насиченість» і «яскравість» у кольорознавстві?
9. Як працює адитивне змішування кольорів?
10. Як працює субтрактивне змішування кольорів?

Психологія кольору

11. Як різні кольори впливають на психологічний стан людини?
12. Які кольори асоціюються зі спокоєм і релаксацією?
13. Які кольори стимулюють активність і енергію?
14. Що таке кольорова гармонія, і чому вона важлива в дизайні?
15. Як контраст кольорів впливає на візуальне сприйняття?

Кольорова гармонія

16. Що таке комплементарні кольори? Наведіть приклади.
17. Як визначити аналогічні кольори?
18. Що таке триадична кольорова схема?
19. Що таке тетрадична (прямокутна) кольорова схема?
20. Як використовується монохромна кольорова палітра?

Кольорознавство у практиці

21. Як створити гармонійну кольорову палітру для дизайну?
22. Які фактори враховуються під час вибору кольорів для інтер'єру?
23. Як впливають кольори на сприйняття тексту та читабельність?

24. Як працює кольорова температура, і які бувають її типи?

25. Що таке нейтральні кольори, і коли їх доцільно використовувати?

Історія та культурний контекст кольору

26. Як історично змінювалися уявлення про значення кольорів?

27. Як різні культури трактують значення кольорів?

28. Які кольори є традиційними для українського народного мистецтва?

29. Як художники епохи Відродження використовували колір у своїх роботах?

30. Як розвиток технологій вплинув на використання кольорів у сучасному світі?

6. Оцінювання результатів самостійної роботи

Контроль самостійної роботи відбувається у формі усних опитувань, письмових експрес-опитувань та оцінювання самостійно виконаних письмових творчо-практичних завдань.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу - 40

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти визначені у Порядку організації та проведенні оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

7. Рекомендована література

1. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти) : навч.-метод. Посіб. Ч. 1. Івано-Франківськ : ЯРИНА, 2016. 196 с. : іл.

2. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Ліра-К. 2021. 182 с.

3. Йоганнес Іттен. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва, 2022. 96с URL: alkabook.com/ua/knigi_po_dizaynu_i_arhitecture715/mistetstvo_koloru_subektivniy_dosvid_i_obektivne_piznannya_yak_shlyah_do_mistetstva-206634
4. Лемешева Н.А. Образотворче мистецтво у нашому житті. Черкаси. 2015. 154 с. Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ: МОН, 2023. 64 с.
5. Москвічова Ю. О. Історія мистецтв у контексті світової культури : навчально-методичний посібник : у 3-х т. Т. 1 / Ю. О. Москвічова. Херсон : Видавництво ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с.
6. Печенюк Т. Кольорознавство. Грані-Т. 2009. 192 с. URL : <https://issuu.com/lavkababuin.com/docs/kolioroznavstvo> (дата звернення: 2019 р.).
7. Кольорознавство: навч.-метод. посіб. / О. С. Шестобуз ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. — 100 с. :
8. Прищенко С. В. Кольорознавство : навч. посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ : Альтерпрес, 2010. 354 с.
9. Прокопович Т. Основи кольорознавства. навч. посіб. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20686>
10. Психологія кольору // За матеріалами авторського курсу лекцій Нелюбова М.В./ URL: http://www.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2117 (дата звернення. 21. 09. 2021 .)
11. Ребекка Етвуд. Життя у кольорі / Пер. з англ. Юлії Максимейко - К.: ArtHuss, 2020. -272 с.
12. Теорія кольору та кольороутворення: навч. посіб / Н. Д. Лотошинська, О. В. Івахів ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. — 204 с. : іл. — Бібліогр.: с. 192 (20 назв)
13. Українське малярство X-XVIII століть: проблеми кольору / В. А. Овсійчук ; Інститут народознавства НАН України. — Львів: [б.в.], 1996. — 479 с.: іл

Допоміжна

1. 1. Color by Betty Edwards: A Course in Mastering the Art of Mixing Colors
2. 2. Color Theory: An Essential Guide to Color—from Basic Principles to Practical Applications
3. 3. The Laws of Contrast of Color

Інформаційні ресурси

1. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти). UPL: <http://194.44.152.155/elib/local/2815.pdf>
2. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
www.dnrb.gov.ua/ 4. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>